

Srbi uzmiču, srpski dvor u Mitrovici.

Brzobjavne vijesti.

Njemački ratni izvještaj.

(Zakasnio za jučerašnji broj.)

Berlin, 3. studena. (D. u.) Iz ve-og se glavnog stana službeno javlja:

Rusko bojište.

Pred Dvinskim nastavili su Rusi svoje valale. Kod Iuksta i Garbunovke bili su zbijeni. Četiri su puta jurili uzaludno izvanredne gubitke protiv naših pozika kod Galenija. Između Svencina i Gera Izena morala se naša lojza natrag ići. Tamo je uspjelo Rusima zaposliti se Mikulski. Na ožinskom kanalu je odobijen neprijateljski nastaj protiv rane kod Carićkaja.

Srpsko bojište.

Užice su zaposjednute. Prekoradena je stica Čačak-Kragujevac. S obje strane prve neprijatelj se još tvrdokomno opire. Dvessova je vojska jučer zarobila 350 ba i zaplijenila 4 topa. Vojska Galviva zarobila je u zadnja dva dana 1100 ba.

Vojska Bojadjeva odhacila je neprijajlja s obje strane česte Zajecar-Paraćin. Zarobila je 230 Srba, i zaplijenila 4 topa, izgopadamo Knjaževca proganjaju bugarske čete, zauzele sa mostobran Svrljige. Pokoračile su Švrljiški Timok, prodiru preko brjega Plesa i Gajunjske u dolinu Nisave, te su zarobile 300 Srba i zaplijele 2 strojne puške. Čete, koje su naredovale u dolini Nisave uzmakle su pred nadmoćnijom navalom, prije što su držale brjieg zapadno Bele Palanke.

Vrhovna vojna uprava.

Balkan.

Talijanske i francuske škole u Bugarskoj.

Sofija, 3. studena. (D. u.) Vlada zaključila, da zatvori francuske i talijanske škole u Bugarskoj.

Sveza sa Turskom i Bugarskom. Berlin, 4. studena. (D. u.) Gerlin izjavio je prigodom povratka spaja orijentom i oslobodjenju puta na Duvno brzobjavno sa bugarskim kraljevstvom.

Srbi uzmiču.

London, 4. studena. (D. u.) "Times" javlja iz Atene: Bugari, koji napreduju iz Skoplje prema Monastiru dostigli su gorje Babune. Srbi su uzmakli iz Pripa i Monastira.

Srpski dvor u Mitrovici.

Pariz, 4. studena. (D. u.) "Petit Courrier" javlja iz Soluna: Poštanici bezmiska zapustili su Kraljevo, te su otimali u Mitrovicu.

Njemačka i Grčka.

Sofija, 4. studena. Atenski list "Athenais" javlja, da je Njemačka prehala jamstvo, e se teritorijalno ne će rčka umanjiti.

Ugovor sa Rumunjskom.

Beeč, 4. studena. "Abend" javlja iz Bukaresta: Austro-ugarski poslanik imao je odaljki razgovor sa rumunjskim ministarskim predsjednikom. U politickim se uvjetovima govori, da se između Rumunjske i centralnih vlasti vode pregovori, čama kojimom uređuje novi ugovor o Rumunjskom izvozu.

Kako da se Srbiji pomogne.

Lugana, 4. studena. "Corriere della sera" preporuča, neka bi entente e uzumogne pomoći Srbiji uzela put preko Albanije. Kod Drača moguće je iskrati manje čete, nu u južnoj Albaniji vodi

dobra cesta koja je duga 200 km od Santi Quaranta u Monastir. Na taj se način ne bi porijedilo niču neutralnost.

Entente.

Asquithove izjave u dolnoj kući.

London, 4. studena. (D. u.) U jučerašnjem sjednici dolnje kuće podao je Asquith očekivanu izjavu u kojoj je rekao, da on misli e je narod danas više nego ikada odlučan, da se rat vodi do konačne pobjede. Ne će svakako manjkati iznenađenja i razotaranja za sve države, koje sudionistvu u ratu. Rat zahtijeva svaku od Engleske prije svega pravo shvaćanje, beskrajuju ustrijelivost i neispriavu zalihu hrabrosti i ustrajanja, koja sposobnosti stalno ne manjkaju engleskom narodu. Početkom je rata otposlano u tuđinu 9 divizija, a danas Franci zapovijeda skoro sa jednim milijunom četa, kojima treba dodat još te čete u Dardanelima, Egiptu i drugim ralištima. Asquith je tada naglasio čine mornarice, koja je očistila mora od njemačkih kriziraca i trg ovakih brodova. Obratit će u pogledom na razna bojišta, naglasio je Asquith, da nisu Nijemci od konca mjeseca aprila pridobili na zapadnom bojištu nikakva zemljišta. Engleska ima povjerenja se Rusiji, te nije dužno vrijeme, da e se talas navale potisnuti i preokrenuti. Dardanelosko je područje bilo poljvaljeno od francuskog mornarickog ministarstva i velikog kneza Nikolajevića. Govornik prezumira na sebe potpuno odgovornost. Na to je Asquith naglasio izvanrednu službu, što su ja pružile engleske podmornice, koje su potopile ili ostelile u Marmarskom moru 2 ratne broda, 5 topnjača, i torpednjača. S transportnih brodova, 197 brodova hranom. Obzirom na Balkan rekao je govornik, da se ima uzroka misliti na to, e će Grčka poduprijeti Srbiju. Srbija može biti sigurna, da mi smatramo njenu neovisnost kao bitni ratni cilj. Financijski je položaj Engleske ozbiljan, radi toga treba odvojeno štediti. Govornik misli, da ne bi bilo potrebno preći preko načerta rekrutiranja, što ga predlaže Lord Dechy. Nu on se ne će prije zastupiti, te je odlučio, da ovaj rat dohije. Končno je opravdao ustup Engleske i rat, te je rekao on se ne će odrediti naložen, nu časti; kod bude osno, da ja ne može više ni li i da u drugi ovaj zadržati bolje donatli. Govoru je slijedio živahni pjesak.

Francuska komora.

Pariz, 4. studena. (D. u.) Vlada je izjava bila pročitana u obim kućama. U komori se je nakon vladine izjave preslo odmah na citanje interpelacija. "Pjeckom rasprave zahtijevao je ministarski predsjednik jednoglasno povjerenje, koje je potrebno, da se izumogne korisno vladati. Prije negoli budemo stali pred pitanjem mira, morat ćemo biti pobjednici, moramo vratiti Francuske, odzmetne provincije, opet natrag dobiti. Trajan mir moći će svijet uzviti, kada budu Francuska i alijanci opet priborili slobodu narodima. Vladi je glasatano povjerenje sa 651 protiv i glasa.

Sa bojnih poljana.

Disciplina u talijanskoj vojsci.

Beeč, 4. studena. (D. u.) Iz stana ratnih dopisnika javlja se pod naslovom: Disciplina u talijanskoj vojsci: Obzirom na najdnu Cadornovu naredbu od dne 28. septembra, u kojoj stoji, da vojnici mora biti uvjeren, e pretpostavljeni uživaju punomoć, da nepokorne ili stravične ustrijeli, i da se svakoga koji kusa predati se ili uzmaknuti, ako već nije ustrijeljen od njegovog časnika, da sa smjesta ustrijeli druzgi vojnici. Komu uspije, da ovome izbjegne, predat će se sa vojnom

sudu, da ga odmah sudi. Smrtna kazna ima se izvesti uvijek u prisutnosti odnashnika vojnog kora. Tko se preda i pade živ u neprijateljske ruke, bit će odsudjen na smrt u kontamaciji, te će se smrtna odsuda izvesti nakon sretstva rata. Ova Cadornina zapovjed jasno dokazuje, da objavljena činjenica e Talijanci strijeljavu na svoje čete odgovara istini. Ove gorke isline ne će moćiti zamitati svi dalji službeni talijanski izvještaji.

Nadvojvoda Fridrih na južozapadnoj fronti.

Beeč, 4. studena. (D. u.) Iz stana ratnih dopisnika se javlja: Odmah iza povratka iz Beograda podao se maršal, nadvojvoda Fridrih, na južozapadno bojište da hrabrim četama na talijanskoj fronti, njezinim zapovjednicima prizna izvrsnu obranu protiv domaklog neprijatelja, koji bijesno navaljuje, čime se omogućuju uspjesi na drugim bojištima. Dne 30. oktobra bio je nadvojvoda u glavnom stanu južozapadne fronte, gdje mu je nadvojvoda Eugen prikazao sve borbe, a onda je putovao na cijelnoj fronti od Jadrana u Korušku, te se je svuda uvjerio, da je vojska ustrajna, uspokos izvoinji napreznaja nadmoćnijeg neprijatelja. Dne 29. oktobra nalazio se nadvojvoda na zaravanku Dobrodo, ba kada je neprijatelj navaljivao svomi silom. Nadvojvoda je na svoji oči gledao, kako boroviove čete odbijaju neprijateljske navale. Isto uvjerenje dobio je nadvojvoda i na koruškoj fronti. Dne 1. novembra podao se nadvojvoda u Beeč, da osobno izvjesti cara o dobrom položaju, a onda je nastavio put u svoj glavni stan.

Centralne vlasti.

Izmjena brzobjavka između ministara.

Carigrad, 3. studena. (D. u.) Izvanjski ministar Burian poslao je brzobjavni čestitku turskom izvanjskom ministru Halli beyu, u kojem izražava veselje, što će moći s njime zajednički raditi u korist obiju država, koje sto zajednički vojuju. Halli bey se na brzobjavi zahvalio, veleć, da je srećan, što će moći raditi za zemlje, koje se bore za obranu svetih prava.

Odlukovanja.

Sofija, 3. studena. (D. u.) Cesar Franjo Josip podijelio je kralju Ferdinandu vojnicki zaslužni križ prvog razreda, a princovima Borisu i Cirilu vojnicki zaslužni križ trećeg razreda.

Dogodjaji na moru.

Zaplijenjeni brodovi.

Lion, 4. studena. (D. u.) Prama vijesti istova iz Soluna, zarobili su engleske brodove u Egejskom moru mnogobrojne grčke jedrojače, koje su vozile ratnu kontrabandu za Bugarsku.

Eksplozija u jednoj tvornici u Parizu.

"Nene Zöcherer Zeitung" donasa iz Pariza opis o eksploziji, koja se lamo dogodila dne 20. oktobra: Južni dio Pariza bio je dne 20. oktobra popodne pozorisem katastrofe, koja bi u normalnim časovima, obzirom na broj i njezin opseg — mrtvih je bilo 45 a ranjenih 60 osoba — uzdigla cijelu buru u Francuskoj. Posto pako tat skoro svakog sata takova stajona, najveći dio Parizlija prelaki preko dnevnih dogodjajaja te ni na stare da bi postali na lice mjesta da pogledaju mjesto katastrofe. Kada smo misliti od Place d'Italie a Rue Tolbiac opazili smo nankolo pucnuta stakla a i samo mjesto nesreće još prije negoli nam je skupijeno mnoštvo isto pokazalo. Malo podalje naišli smo naizgorene daske, grede i na kuće kojima su zidovi izvanjski zemljom. Mnoge velike jame u zemlji pokazuju mjesta, gdje su slijedile

eksplozije jedna za drugom. Na jednom smo mjestu našli samo jedno kolo nekog automobila, te je prama pripovijedanju novina ovdje baš početak katastrofe. Katastrofa nastala je ovako: Jedan je radnik nosio punu kistu ručnih granata, koja mu je pala iz ruku, te je uslijed pada eksplozivna, benzinu se upalio, a na to je sva tvornica bila u moru plamena. Svjedoka se cijele stvari ne će dobiti, posto se na mjestu nesreće našlo samo izgorjene lješine i pojedine ulove.

Obratili smo se na gostioničara bliznjega restoranta, koji se je vukao okolo sa povezanom glavom. Ovaj nam je cijelu stvar ovako opisao: "Sjedio sam sa obitelju kod stola, gostovi su već bili objeđovali, te su krenuli u tvornicu, kada sam oćutio jako udarac i bio bačen na tlo. Vidio sam kroz prozor, kako se zid tvornice rasi, te sam za nekoje vrijeme izgubio svijest. Kada sam se opet osvjestio, polrao sam na ulicu, koja je bila puna gustog dima, dok su eksplozije i dalje sijelile. Ja i moji susjedi mislili smo, da je neprijateljski aeroplan bacio bombu, a miris, što sam ga oćutio, činio mi se da je bio jednak gnojivom plinu, što su Nijemci upotrebljavaju. O pravom uzroku eksplozije uvjeren sam se jedva kasnije, kada sam spremio na sigurno teško ranjenu ženu i čer".

Skupina kuća, što leži naprotiv tvornice, izgleda još gor: negoli restaurant "Boule d'or." U svoji smo vrijeme vidjeli ruševine kuća, što ih je prozorućilo u Dänkirehenu i Borgnesu njemačko topništvo teško kalibr. Prizor, što smo ga oćvje vidjeli bio je jednak. Malena dievojčica, što se igrala na ulici, najdjena je mrtva, a drugi su stanovnici lako ili teško ranjeni. Od tvornice nije ostalo ni znaka. Ne radi se tu naravski samo o konstrukcijama betona i željeza, nego o mnogobrojnim barakama, u kojima se pripravljao ratni materijal. Oko 70 žena, i 2p mlakarnica izradjivale je eksplozivne stvari. Ovdje su se izradjivale najviše ručne granate. Jedan je vojnik, koji je bacio jednu ručnu granatu na stranu, kako je uzasma morala biti eksplozija? Željezni komadi porazbacani su na daleko, te su ramlili mnogobrojne osobe. Mjesto, gdje se nalazi prah, se čemo je ostalo posjedeno, tako da je tu nabazede se osobe bilo samo ranjeno. Gerčom ironijom rekao je jedan vojnik, koji je bio na dokuju, "Koga je jesao čerita ker iz zame." Radi osnova sara ležao u bolnici dva mjeseca, te sam dobio dopust za oporavak? Ne znači li to doći iz dazeta pod kap...!?"

Financijska snaga Bugarske.

Pored balkanskih ratova 1912,13. svjetskog rata, koji je buknuo nepunu godinu dana iz toga, nije financijski položaj Bugarske nepovoljan. U proračunu, koji je prethimovan sa 251 milijun leva, pokazao se je 1914. manjak od 55 milijuna leva. Izvanjski poreza uplaćeno je manje 15 i pol milijuna leva, nego što je predviđeno u proračunu, a u neizravnim porezima iznosio je manjak 32 i pol milijuna leva, dok su prometni prihodi bili manji za 4 i pol milijuna leva, nego što je bilo predviđeno. Državni prihodi od 200 milijuna leva bili su dođuše za 22 milijuna viši nego u posljednjoj mirovoj godini, no u proračunu 1914. prvi su put česeni novoozvostni krajevi sa 28,000 četvornih kilometara površine. Da se je zadovoljio potrebe ovih novih krajeva i uslijed većih zahtjeva vojske, morali su se proračunski izdaci za 1914. povisiti za 60 milijuna leva prema izdancima 1913. Jedan dio državnih prihoda morao se je platiti sa rekvizicijom imovinama. Naime za balkansko ratu izdavalice je bugarska vlada potvrdje za rekvizirane stvari, a ove su potvrdje prema kunsjoj zakonodaj oredbi primale za plaćanje poreza, u koliko nisu moguće biti otkupjene gotovim novcem. Godine 1913.

došli su ovi revizicioni bonovi visinu od 300 milijuna leva, a tokom 1914. spalili su na 150 milijuna leva. Prema ministarskoj naredbi od 27. septembra 1915. u nacelu je rasičeno sa ovim revizicionim sistemom, pa je određeno, da se kod primanja mora sve plaćati gotovim novcem. U preliminarnu za 1915. opet su državni izdaci povišeni za 16 i pol milijuna leva. Državni proračun Bugarske vrlo je često naglo skakao od 1879., kada je prvi proračun iznosio 29 milijuna leva, a prihodi su uvijek podmirivali ova povlašćavanja. Godine 1879. iznosili su neizravnih porezi 4 i pol milijuna leva, godine 1910. već 66 milijuna leva; prometni prihodi narasli su od 377.000 leva u god. 1879. na 29 milijuna leva u 1910., a na 43 milijuna u godini 1914. Slično je sa prihodom od domena i kapitala. Godine 1879. iznosili su ovi prihodi samo 322.000 leva, godine 1910. dostigli su visinu od 12 i pol milijuna leva, a 1914. bacili su ovi prihodi 18 i pol milijuna leva. Izravni porezi rasil su mnogo laganije. U 1879. iznosili su ovi porezi 20 milijuna leva, 1910. preko 47 i pol milijuna leva, a 1914. nešto oko 55 milijuna leva, makar da se je poljodjelstvo proširilo od 2 milijuna hektara u godini 1905. na 4 milijuna hektara obrađenog zemljišta u god. 1911. Vrijednost proizvoda poljodjelstva narasla je od 350 milijuna leva u godini 1903. na 850 milijuna leva u godini 1912. Bugarski državni dugovi iznosili su u aprilu 1914. oko 808 milijuna leva bez dugova revizicije, a od svote državnih dugova otpada 815 milijuna leva na konsolidovane dugove. Od državnog duga Bugarske otpada na jednu glavu stanovništva 200 leva.

Slobodna plovidba na Dunavu.

U bugarsku luku Vidin dospio je ugarski parobrod. Dunav je opeta slobodan. To je važna i zamamna vijest. Neprijatelji će naski zadržati na te riječi. Ta uspostavljen je sveza među središnjim vlastima i Bugarskom, pa naprijed s Turškom i njezinim prostranim provincijama. Događaj je to istoga značenja od združenja austro-ugarsko-njemačke vojske sa bugarskim saveznicom preko poznate već časnike patrolje; ali je njegovo značenje puno veće. To je najprije veći uspjeh saveznika, što su probili neprijateljski obrub, koji ih je rastavljao i stvorili si slobodan put, da si međusobno potpomognu. Sada je moguće opskrbiti Turšku ratnim materijalom. Sada možemo i mi dobiti žita i stoke iz Bugarske i Turske. Gdje vrsta proizvoda doći će opeta na tržište i u promet. Slobodna plovidba po Dunavu ima veliku važnost i za Rumunjsku. Rumunjski seljak prodat će skupo svoje žito, mjesto da mu gnjije kod kuće.

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 4. novembra. (D. u.) Službeno se javlja: Rusko bojište.

Neprijatelj je nastavio navalama na frontu Stripe. Navale upravljene na frontu Visnjovčica i Burkanova slomile su se pred našim zaprekama. Pred Jarcima dviju bataljuna pokopali smo 500 ruskih lješina. U selu Sienkovec i sjeverno Bielnave traju borbe kao i prije. Austro-ugarske i njemačke čete osvojile su opet mjesto gotovo posvema. Broj zarobljenika u ovom prostoru iznosi 3000. I na doljem Stiru bili su odbijeni mnogobrojni nasrtaji. Kod prekjuečarskih bojova zapadno Cartoriska jedan je vojni zbor, koji je bio sastavljen iz četa obiju vojske, zarobio ukupno 5 ruskih časnika. 1117 momaka i zaplijenio 11 strojnih pušaka.

Talijanski bojište.

Navale Talijanaca na gorički mostobran i susjedne odsjke traju dalje. Jučer su bili upravljani najžešći jurisi protiv Zagore, visine Podgore i Monte San Michele. Opet je bio neprijatelj posvuda suzbijen. Na visine Podgore boj se još bježe za pojedine jarke.

Srpsko bojište.

Istočno Trepinja u toku je navala protiv crnogorskih pogranitnih pozicija. Istočno Biševci i južno Avtovca bili su u tamo priborenim pozicijama odbijeni neprijateljski nasrtaji. Na brijegu Bobiji došlo je do borba ručnim granatama. Slomljen je srpski otpor u prostoru Krajevca i kod Jagodine. Neprijatelj je na uzumak. Od vojske Kóvessove prodirle su austro-ugarske bojne sile preko Požege. Uspostavljena je sveza između borećih skupina između Užica i istočno Višegrada. Jugozapadno Čačka bacili smo neprijatelja sa visina, što gospoduju na dolinom. Druge austro-ugarske kolone zauzele su visinu Stolice i Lipnice-Glavice i potisile su Srbe natrag na proplanak Dobnje.

Od bugarskih bojnih sila prodrle je jedna kolona do Boljeva, jugozapadno Zajčara, a druga je zauzela brijeg Lipnicu, sjeveroistočno Niša. Bugarske navalale jugozapadno Pirota pridobile su prostora.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hofer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 4. novembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Zapadno bojište:

Sjeverno Massigesa zauzele su naše čete na juris francuski jarak u širini od 800 m.

Istočno bojište.

Pred Drinskom horba traje dalje. Rusi su opetovali na raznim mjestima svoje navalale. Bili su posvuda suzbijeni. Izjavili su se pokušajući neprijatelja da jakim silama učini priprejnim nas uspjeh zapadno Cartoriska. U prekjuečarskim bojovima zarobili smo 5 časnika, 1117 momaka i zaplijenio 11 strojnih pušaka. Čete generala Bolthner borile su se i jučer u kod Sienkoveca. Broj se zarobljenika povisio na 3000. Slomile su se ruske navalale južno mjesto.

Srpsko bojište.

Protiv žilavog neprijateljskog otpora, naše su čete u napredovanju sa obje strane gorovja Kosjenjaka, sjeverno Kraljeva. Istočno odsjek prekočarski smo ertu Zakuta-Valike Poljica-Jagodina. Istočno Morave protivnik uzimlje. Nase čete slijede. Zarobljeno je 650 momaka.

Vojska Bojadjeva uzela je Valakone i Boljevac na cesti Zajčar-Paraćin i u napredovanju od Švriljina na Niš zauzela na juris Kalafat (10 km istočno Niša).

Vrhovna vojna oblast.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. novembra. (D. u.) Glavni stan javlja: Na dardanejskoj fronti trajala je mjestimična izmjenična vatra. Oklopna i torpedna četa sudionostvovala su bezuspješno borbama na kraju. Nase je topništvo ostelilo neprijateljske tegleće parobrode i lađe, koje se su uslijed oluje nasukale zapadno Arburmaja i učinilo nesokodljivim još više neprijateljskih redova mina kod Seddilibahra.

Na kaukaskoju smo fronti suzbili u noći na 1. novembra zbrojne navalale, koje je neprijatelj iznenajka poduzeo na više točaka.

Carigrad, 4. novembra. (D. u.) Na dardanejskoj fronti traje mjestimična izmjenična vatra. Mi smo razurili dvije neprijateljske pozicije strojnih pušaka kod Kaulisiribirumaja i pred našim desnim krilom kod Seddilibahra. U Kaukazu odbili smo neprijateljske navalale izmjenajanja u odsjeku Narmana.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 3. novembra. (D. u.) Službeni izvještaj o operacijama dne 2. novembra: Napredovanje bugarskih četa nastavlja se na svim frontama. Sjeverno Srdulice,

24 km sjeveroistočno Vranje, zaplijenili se 4 topa, jednu poljsku kuhinju i mnogo ratnog materijala. Kod ove je fronte prustavovao bojevicima kralj Petar, koji je bodrio srpske vojnike tvrdeći im, da s englesko-francuske savezničke čete vladaju.

Odlukovanja.

Beč, 4. novembra. (D. u.) Car je podjelio visoku odlikovanje bugarskom ministarskom predsjedniku Radoslavu, ministru financija Tontevu, nadzapojevniku Zekovu, šefu generalnog stožera Zostoru zapovjedniku prve vojske Bajjadjevu.

Japanske čete ne će doći u Evropu London, 4. novembra. (D. u.) Reute javlja: Bez svakog temelja su vijesti, da će Japan poslati svoje čete u Evropu.

Izjava francuske vlade.

Pariz, 4. novembra. (D. u.) U parlamentu pročitana izjava vlade reči, da je jedina briga i cilj obrana zemlje. Vlada će olakšati parlamentu kontrolu o svojim činima. Narod će slugom doći k pobjedi. Francuska nije rasil mira. Ona je bila žrtva promišljene navalale. Francuska će potpisati mir tek nakon uspostave pravopobjedi. Vlada je uvjerena, da će uspostavom boljeg sporazuma između vlad četvorog sporazuma napori savaznika biti i morati biti potpuniji i brži. Potpisnik se sporazumi sa engleskom Italijom u vođenju vojničkih poduzeća na Balkanu. Sadašnje je poduzeće Njemačke jasni dokaz o neuspjehu njezinih nastojanja na glavnim bojištima. Razočaranje bit će njemačke nade. Središnje vlasti moći će svoj poraz produljiti, ali ne zaprijetiti.

Razne vijesti.

Obznana. Uslijed opunomoćenja sa strane c. kr. namjesništva u Trstu te na temelju § 61. obrtnoga reda, saslušavši trgovacko-obrtnu komoru u Rovinju i odnose zadrage, ustanovljeno je za graduldu, do nove naredbe, sljedeći maksimalni cijenik: Mesov volovsko i teleće srednji dio, sa privagom K 5-20, svinjetina K 5-20 — C. kr. tvrdjavni komesar Schöndel v. r. Ratni zajam. Kako saznajemo potpisao je ovajjski trgovac voćem gošp. Antun Udovičić 10,000 K ratnog zajma kod Istarske Posujnici u Puli.

Kupuju se kosti u ulici Promotore 16.

Kupuje se stara vuna (strunjače), staro kovine, kao na pr. bakar, mjeđ, kositar, latija, olovo. Platam najviše ojevna Via Promotore 16.

Traži se kabinica za kavunu. Potrebno je poznavanje hrvatskog jezika. Potpisati se kod Uprave listačod 11—12 sati priprepodne.

Schicht-rublje = Ratno rublje

Schicht® pralni prašek

Ženska hvala

Cijeni i najbolji način pranja: žameći rublje nekoliko sati ali preko noći s praškom „Ženska hvala“. Žatim peri kao obično. Samo malo mila — najbolje Schichtovo milo znakom „Jelen“ je potrebno, da se najčistije rublje dobiše.

Prišteduje posao, vrijeme, novac i milo.

Ominol je najbolje sredstvo za pranje rubla, u kuhinji i u tući.

Schicht® pralni prašek

Ženska hvala

Dobiva ga se svuda!

TVRDJAVA.
Napisao I. LUTKOV. — Preveo B. (Dalje.)
Sve više se je uspinjao plamen i težak, zagušljiv dim valjao se je sve do u časničku sobu. Vidjelo se seljake sa ženom i djecom, koji su svoji kukavnu imcivnu na kolicama pred sobom turali te na užetima poplatsene krave vodili. Vojnici su u svjetlim hrapama bježali na sve strane. Malo po malo stane se izvijati iz vatrenog bljeska povorka kola: u njima su ležali ruski ranjenici, koji su spasilili bili iz poljske bolnice i koje su sad, većim dijelom još i puni žestokih opekina, napunjivali zrak svojim glasnim zapomaganjem. Iz povorke se odijele jedna kola i zastupave pred časničkom kućom.
Vrata se otvore i u sobu unijde, podupri o dva kozaka i obje ruke u obvezama, kapetan Boris Surakim te padne svojim debelim tijelom svom silom u naslonjač.

— Prokleti psi! — psovao je gromovitij glasom i kod toga okretao svoje bojištem okruglo lice sad desno, sad lijevo, — ta nevolja! Te rane! To umiranje! Gorostas sam snagom, pa ipak nakaza! Ja, Boris Surakin, nakaza!
Htio je da udari šakom po stolu, ali nije mogao radi obveza.
— Uf, uf, — povikne i podigne nesto malo svoje ruke. Vidjelo se je, kako su bile one u zglobovima odrezane i ostale osakaćene.
— Ohje svoje ruke izgubio sam pred tvrdjavom! — pridoda, — a sad zamalo što nijesam u prokletom onom gnjezdu još izgorio!
— Pripovijedajte, gospodine kapetane, kako se to zbiljo? — zamoli ga pukovnik samilostno.
— Proklete! Ta žedja! — vikao je Boris. — Času vode!
Jedan od podčasnika stavi mu na usnice čašu vode i držaše tako dugo, dok ju Boris nije poskao.

— Eto gledajte! — povikne ovaj, — Boris Surakina, gorostasa snagom, napajaju poput dojenčeta.
— A sad ču Vam, gospode, pripovijedati o tvrdjavi, — nastavi. Podčasnik mu podmetne pod glavu jastuk i on počne: — Ta je tvrdjava skupno grobište. Na hiljade je i hiljade naših vojnika bilo ondje pozakanih i zasutih i svaki dan, koji sviče, traži novih krvavih žrtava. Vojnici mrmrljaju, uskrađuju prstima, i moraju da ih željeznim šibama tjeraju u vatru. Da se postigne cilj, postupa zapovjedništvo na očitni način. Jednog jutera, dok još nije bilo sunalo, povraše muna i mnogobrojne muge drugove na sabiralište, gdje je bila smještena jedna izbornernija Samara unovaćena pukovnija. Toj namu posve nepoznatoj četnoj Jelestin bili smo tako dotjelenji, da je svaki od nas došao među momčad, koja je u vojnom redu stajala. Tad nas dade pozvati general i uputi nas u svoje namjere.
— Ove će čete, — reče, — za nako-

liko časaka poći na juris. Vaša će za dca, gospode, biti, da u zametku preriječite ma i svaki trag bojarni i kukavštine. Spopadne li u vašoj blizini mloga, bio on prosti vojnik ili časnik, bježan, imadete smjesta da ga ustrijelite. Budu li veći vojni odjelj kolebali, to č strojne puške, koje iza vas stoje, sve prokašiti. Bojne mrtvi vojnici, negoli kukavice!
Ledeno poput jesenskog je vjetra zvućio glas generalov. Duboka mi je zlovolja sapinjala grio.
— Ta ja sam vojnik, časnik, a ne krivnik, poljski krivnik! — mislio sam u sebi ali kao da me je zahvatilo bio vodeni vjet oteturao sam na drugi znak na svoje obredjeno mjesto. Usko su se sklupali redovi, tako da su mi ljudi iza me, — prosti vojinci, — dirali lakovima. Posv mlad kadet stapi na čelo, dade znak sabljom, pejuari naprijed, a mi proslijedismo za njim ubrzanim korakom.
(Dalje slijedi.)